

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ
ผู้วิจัย : รัชฎาพร วิสุทธาคร และคณะ
ปีที่จัดพิมพ์ : 2549
แหล่งทุน : ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยสถาบันจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 5 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางการจัดการ (2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางการจัดการ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางการจัดการ (4) เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทย และ (5) เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) วิเคราะห์แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการทั้งด้านสาขาวิชาและคุณลักษณะความสามารถ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับกลางและสูงของบริษัทจำกัดขนาดกลางขึ้นไปในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 10 ราย ในจังหวัดนครราชสีมา 26 ราย และผู้ทรงคุณวุฒิขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำและผู้ทรงคุณวุฒิของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในกรุงเทพมหานคร 5 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมา 4 ราย รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 45 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในเชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และ (2) วิเคราะห์ภาวะการผลิตบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และแนวโน้มการเปิดสอนหลักสูตรทางการจัดการและการบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 10 สถาบัน ประเทศอังกฤษ 10 สถาบัน ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสิงคโปร์ 10 สถาบัน รวมทั้งหมด 30 สถาบัน โดยการรวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและเอกสารที่เกี่ยวข้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1. ในภาพรวม บัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการมีอัตราการว่างงานที่สูงมาก แม้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวและภาคธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจ ในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศจะมีการขยายการจ้างงาน เนื่องจากหน่วยงานทุกภาคต่างมีการลดขนาดองค์กร โดยเน้นทำเฉพาะสิ่งที่ถนัด มีการใช้เทคโนโลยีมาแทนพนักงาน โดยเฉพาะงานสนับสนุนในสำนักงานซึ่งเป็นตำแหน่งงานหลักของบัณฑิตด้านการจัดการ รวมถึงมีการจ้างเหมาบริการในงานสนับสนุน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้สามารถแข่งขันได้ ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้หน่วยงาน

ต่างจำกัดจำนวนรับพนักงานใหม่ในงานสนับสนุน และเน้นกำลังคนที่มีคุณภาพสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการยังคงประสบปัญหาการสรรหาบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการจัดการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการ

2. สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่สถานประกอบการต้องการ 3 อันดับแรก คือ สาขาบัญชี (ร้อยละ 38.89) สาขาการตลาด (ร้อยละ 36.11) และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (ร้อยละ 30.56) โดยอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่จะต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจดังกล่าว ส่วนธุรกิจประเภทการค้าและบริการ นอกจากมีความต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจแล้ว ยังมีส่วนหนึ่งที่ต้องการสาขาวิชาเฉพาะธุรกิจ เช่น การจัดการค้าปลีก (ธุรกิจค้าปลีก) การขนส่งทางอากาศ (ธุรกิจการบิน) เป็นต้น ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะสาขาวิชาอื่น ๆ คือ สาขาการจัดการลอจิสติกส์ และสาขาการจัดการผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอน ได้แก่ กำหนดตลาดแรงงานเป้าหมายให้ชัดเจน และเป็นหลักสูตรเฉพาะทาง เน้นคุณภาพและแตกต่างจากสถาบันอื่น การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง

3. คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการ ที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ คือ ทักษะภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 69.44) ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง (ร้อยละ 58.33) ส่วนด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพที่ต้องการมากที่สุด คือ การมีทัศนคติที่ดีและความสามารถในการปรับตัว (ร้อยละ 41.67) รองลงมาที่สำคัญ คือ ความขยัน/อดทน/สู้งาน และความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/ การจงใจ (ร้อยละ 27.78) ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นจุดอ่อนหลักของบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบัน แสดงถึงปัญหาการขาดแคลนบัณฑิตด้านการจัดการในเชิงคุณภาพ

4. ปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านการจัดการ พบว่าพิจารณาจาก ผลการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 47.23) รองลงมาได้แก่ การฝึกงาน/ประสบการณ์ บุคลิกภาพ (ร้อยละ 41.67) และสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 27.78) สะท้อนถึงการเน้นรับคนมีคุณภาพ มีความสามารถ ประสบการณ์ที่ทำงานได้จริง และการให้ความสำคัญกับมาตรฐานของสถาบันการศึกษา

5. สาขาวิชาด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรกของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ การตลาด การจัดการทั่วไป และการเงิน สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนใหม่จะเป็นหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะธุรกิจ เน้นทักษะและประสบการณ์จริงโดยมักจัดเป็นหลักสูตรร่วมกับภาคเอกชน และเน้นให้บัณฑิตเป็นผู้ประกอบการ

6. หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรกของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ คือ การบัญชี การจัดการธุรกิจ และการเงิน แนวโน้มหลักสูตรที่เปิดใหม่จะเน้นภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการจัดการธุรกิจเฉพาะทาง และเป็นหลักสูตรที่บูรณาการหลากหลายสาขาวิชาและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น การจัดการห่วงโซ่อุปทาน